

Ara, després de llegir una primera vegada el següent fragment de Plató,

Perquè és una cosa ben remarcable que no hi hagi homes tan embrutits ni tan estúpids, sense exceptuar els boigs, que no siguin capaços d'ordenar un conjunt de diverses paraules i compondre'n un discurs amb què facin sentir llurs pensaments; i, al contrari, no hi ha cap altre animal, per perfecte i feliçment nascut que sigui, que pugui fer una cosa semblant. I això no ocorre pas perquè els manquin òrgans, puix que veiem que les garses i els lloros poden proferir paraules igual que nosaltres, i tanmateix no poden parlar com nosaltres, és a dir, testimoniant que pensen el que diuen; en canvi, els homes que són sords-muts de naixença, privats, tant o més que les bèsties, dels òrgans que serveixen als altres per a parlar, solen inventar-se tots sols alguns senyals amb què es fan entendre dels que, estant ordinàriament amb ells, tenen lleure d'aprendre llur llenguatge. I això no sols demostra que les bèsties tenen menys raó que els homes, sinó que no en tenen gens; puix que hom veu que en cal molt poca per a saber parlar; i vista la desigualtat que hom remarca entre els animals d'una mateixa espècie, de la mateixa manera que els uns són més fàcils d'ensinistrar que els altres, no és creïble que un simi o un lloro que fossin dels més perfectes de llur espècie, no igualés un infant dels més estúpids, o almenys un infant que tingués el cervell pertorbat, si llur ànima no fos d'una natura totalment diferent de la nostra.

R. DESCARTES. *Discurs del mètode*, cinquena part.

subratllí les idees que considera fonamentals:

Perquè és una cosa ben remarcable que no hi hagi homes tan embrutits ni tan estúpids, sense exceptuar els boigs, que no siguin capaços d'ordenar un conjunt de diverses paraules i compondre'n un discurs amb què facin sentir llurs pensaments; i, al contrari, no hi ha cap altre animal, per perfecte i feliçment nascut que sigui, que pugui fer una cosa semblant. I això no ocorre pas perquè els manquin òrgans, puix que veiem que les garses i els lloros poden proferir paraules igual que nosaltres, i tanmateix no poden parlar com nosaltres, és a dir, testimoniant que pensen el que diuen; en canvi, els homes que són sords-muts de naixença, privats, tant o més que les bèsties, dels òrgans que serveixen als altres per a parlar, solen inventar-se tots sols alguns senyals amb què es fan entendre dels que, estant ordinàriament amb ells, tenen lleure d'aprendre llur llenguatge. I això no sols demostra que les bèsties tenen menys raó que els homes, sinó que no en tenen gens; puix que hom veu que en cal molt poca per a saber parlar; i vista la desigualtat que hom remarca entre els animals d'una mateixa espècie, de la mateixa manera que els uns són més fàcils d'ensinistrar que els altres, no és creïble que un simi o un lloro que fossin dels més perfectes de llur espècie, no igualés un infant dels més estúpids, o almenys un infant que tingués el cervell pertorbat, si llur ànima no fos d'una natura totalment diferent de la nostra.

La primera pregunta que fan a les PAU és:

Expliqueu breument –al voltant de 40-80 paraules– les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]

Això és el que equival a:

Idea principal:	L'ànima animal és d'una natura totalment diferent de la nostra.
Altres idees que hi apareixen:	La parla humana és raonada. No consisteix en un conjunt de diverses paraules sinó en manifestar el pensament. Els animals, les bèsties, no tenen gens de raó.
Estructura de	Descartes parteix de la consideració del llenguatge com la capacitat que, fent servir

<p><i>l'argumentació:</i></p>	<p><i>un conjunt de diverses paraules, permet manifestar el pensament del que parla. Descartes contrasta el que passa entre homes i animals. Qualsevol home, per ínfima capacitat racional que tingui, és capaç de fer sentir llur pensament; cap animal, per perfecte que sigui, és capaç de manifestar pensament. Per ratificar aquesta contraposició posa dos exemples extrems: El lloros, que profereixen paraules igual que les nostres, però buides de sentit: els homes sords-muts, que tot i privats de paraules, comuniquen pensaments per altres mitjans. Conclou Descartes que les bèsties no tenen gens de raó. Com que tot ésser viu té ànima, conclou que l'ànima dels animals i l'ànima humana són totalment diferents.</i></p> <p><i>Aquest text de Descartes posa en relació la capacitat lingüística dels homes i la dels animals amb la intenció de demostrar que l'ànima humana i l'animal són totalment diferents. Descartes parteix de la constatació que qualsevol persona (sense formació, dement, o fins i tot físicament mancada d'alguns dels òrgans o funcions que possibiliten la comunicació verbal) és capaç de comunicar-se eficaçment, cosa que no pot fer ni l'animal més perfecte i amb una fisiologia favorable (els simis o els lloros, per exemple). Com que el filòsof considera que per poder parlar fa falta una dosi de raó molt baixa (ho fan els bojos i els infants), suposa que els animals no en tenen gens, de raó, i això el porta a concloure que l'ànima humana (racional) i la de l'animal (mancada de raó) són de naturalesa radicalment diferent.</i></p>
-------------------------------	---

La segona pregunta que fan a les PAU és:

Expliqueu breument -al voltant de 5-15 paraules en cada cas- el significat, en el text, de les paraules o expressions següents. [1 punt]

<p>«raó»</p>	<p>La raó, tal com se'ns presenta en aquest text de Descartes, podríem definir-la, simplement, com la capacitat d'enraonar. Cal que entenguem enraonar, aquí, com la capacitat de parlar de forma raonada o, com diria Descartes, testimoniant que es pensa el que es diu. Perquè es pot parlar, com ho fan els lloros o les garses (i, avui, hi podríem afegir algunes màquines), sense necessitat de pensar allò que es diu, però aquest parlar no té res a veure amb enraonar.</p>
<p>«llenguatge»</p>	<p>Capacitat humana per fer servir un conjunt de diverses paraules i compondre'n un discurs amb què fer sentir llurs pensaments</p>

La tercera pregunta que fan a les PAU és:

Explicar les raons de l'autor a favor d'una tesi bàsica del text: per explicar aquestes raons, s'haurà de fer referència als aspectes pertinents de pensament de l'autor, encara que no siguin explícitament expressats en el text. (3 punts)

Això és el que equival a:

<p><i>Per què diu Descartes que l'ànima dels animals i l'ànima humana són totalment diferents. (En la vostra resposta, haureu de referir-vos als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]</i></p>
<p><i>L'ànima, segons Descartes, és allò que identifica màximament el jo. Aquest jo, però, l'hem d'entendre no pas com el conjunt orgànic que constitueix l'ésser humà sinó com la seva essència racional (en comptes d'ànima podríem dir-ne raó), pensant (podríem dir-ne també, pensament). En aquest sentit, Descartes està aïllant el concepte ànima de tota realitat material, física, inclòs el propi cos (l'ànima és enterament distinta del cos).</i></p>

Que l'existència de l'ànima cartesiana no depengui en absolut del cos, però, no vol pas dir que no hi hagi cap relació entre les dues entitats (Descartes parlarà de substàncies).

Ben al contrari, a diferència de Déu, que és l'única substància infinita (és a dir que existeix sense necessitat de res que el faci existir), el cos (res extensa) i l'ànima (res cogitans) són substàncies finites que tenen atributs diferents però que estan completament interrelacionades. Descartes s'adonava perfectament que, tot i el seu plantejament teòric, el vincle entre pensament i cos és molt fort i cal explicar-lo. Per això va recórrer a una explicació fisiològica, un punt d'intersecció cerebral, la glàndula pineal, que connectaria cos i ànima. El problema, és clar, és que no es pot pas dir que la glàndula pineal ni cap altra part del cos sigui l'ànima perquè cal que l'ànima sigui completament immaterial. I, per tant, continua fent de mal explicar exactament què connecta amb què i per què, aquesta glàndula.

